

2020-06-17

Förslag till beslut ärende 8. Åtgärder med anledning av Covid-19

INSATSER FÖR SYSSELSÄTTNING OCH VÄLFÄRD UNDER CORONAPANDEMIN

Coronapandemins effekter slår hårt mot Malmö. Läget är svårbedömt, men även försiktiga prognoser ger vid handen att arbetslösheten kommer att öka kraftigt. I regeringens mest pessimistiska scenario fördubblas arbetslösheten i hela landet. För Malmö stad innebär situationen kraftigt minskade skatteintäkter, samtidigt som kostnaderna för flera välfärdsverksamheter och försörjningsstöd till utsatta Malmöbor ökar. I Malmö riskerar det snabbt ökande antalet nya arbetslösa dessutom förvärra situationen för de grupper som redan innan krisen stod långt från arbetsmarknaden, när resurserna i den statliga arbetsmarknadspolitiken inte räcker till.

I ett sådant läge är det nödvändigt för kommunen att ta till extraordinära åtgärder och kraftfullt växla upp de egna insatserna för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande. Det handlar om utbildning och andra former av rustande insatser, anställningar med stöd och praktikplatser för unga. Men det krävs också omfattande satsningar på välfärden och det sociala skyddsnätet, som prövas hårt när behoven och utsattheten för många grupper växer i pandemins spår.

Utökat stöd till Minc med fokus på besöksnäringen

Minc kan på olika sätt stödja företag att ta sig igenom Corona-krisen. Minc kommer på initiativ av Region Skåne att tillsammans med IUC ta fram en projektansökan till Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) som handlar om att hantera coronapandemins konsekvenser på skånska startups och tillväxtföretag. I projektet kommer Minc samverka med ett antal aktörer i Skåne och fokus ligger både på uppsökande verksamhet och direkt stöd. För Minc's del blir det naturligt med ett fokus på Malmö. Om ansökan beviljas kommer Region Skåne att finansiera projektet med 5 mnkr av totalt 10 mnkr.

Utöver detta kan Minc med en utökad finansiering från Malmö stad med 2 mnkr under 2020 öka stödet till entreprenörer i tidiga skeden och aktivt arbeta för att öka inflödet av entreprenörer som av olika skäl fått en förändrad situation p.g.a. Covid-19.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige att utöka stödet till Minc med 2 mnkr under 2020 varav ca 1 mnkr reserveras för att stödja innovation och entreprenörskap inom besöksnäringen, en bransch som drabbats hårt av krisen och som har stor betydelse för Malmö.

Avgifter för markupplåtelse, försäljningsplatser, uteserveringar, mm efterskänks

Malmö stad har vidtagit en rad åtgärder som syftar till att komplettera de nationella insatserna för att bidra till förbättrad likviditet och förenkla företagarnas vardag i den rådande krisen. Bland annat har kommunledningen öppnat upp för att kommunala hyresvärdar ska erbjuda sänkt lokalhyra i kommersiella lokaler. Möjligheten till hyressänkning gäller i krisdrabbade branscher efter individuell bedömning och ska ske efter affärsmässiga principer. Motsvarande möjlighet till tillfälligt sänkt hyra ges verksamheter i kommunala bostadsbolaget MKB:s kommersiella lokaler.

Vidare beslutade tekniska nämnden att ge företag anstånd med betalning av avgift enligt taxa för upplåtelse av offentlig plats för markupplåtelse, kategori 1-byggnader, försäljningsplatser och uteserveringar för perioden mars-oktober. Kommunledningen vill gå längre och föreslår därför att delar av anståndet nu efterskänks.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige besluta att avgifterna efterskänks för perioden mars-maj, vilket motsvarar ett stöd på 4 mnkr som tillförs tekniska nämnden.

55 mnkr till utökad vuxenutbildning och stöd till elevhälsa

Det ökade antalet varsel och uppsägningar innebär ett kraftigt ökat söktryck mot gymnasial vuxenutbildning. Många av de Malmöbor som blivit arbetslösa till följd av coronakrisen har en påbörjad men inte avslutad gymnasieutbildning, och med det ett behov av att läsa kurser på gymnasienivå för att hävda sig på arbetsmarknaden. Söktrycket till höstens kurser är stort.

På grund av pandemin bedrevs gymnasieundervisning på distans i mer än två månader i våras. Många elever har haft svårt att hålla rutiner och koncentrera sig på studierna, vilket innebär att gymnasieskolan behöver stärka elevhälsan och andra former av stöd.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige besluta att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ges möjlighet att använda prognostiserat överskott för 2020 för att påbörja arbetet med att utöka antalet platser inom den reguljära vuxenutbildningen under kommande läsår, samt säkra upp arbetet med att följa upp de elever som har bristande måluppfyllelse på grund av distansundervisningen samt och stärka arbetet inom elevhälsan.

100 mnkr till extra arbetsmarknadsinsatser och anpassning av ram

En del av vårens permitteringar kan övergå till varsel. Risken är då stor att den redan höga arbetslösheten ökar ytterligare under hösten. Även om arbetslösheten är ett nationellt uppdrag är det viktigt att Malmö stad gör allt för att alla Malmöbor snabbt ska få det stöd de behöver för att komma tillbaka i arbete. Därför vill kommunledningen anslå extra resurser på arbetsmarknadsinsatser i kommunens verksamheter, kombinationsinsatser som innehåller utbildning, samt stöd till föreningar såsom Boost by FC Rosengård och andra civilsamhällesaktörer som fyller en viktig funktion för att få fler Malmöbor i arbete.

Förra veckan skrev 17 044 personer i landet in sig som arbetssökande, ungefär 6 000 fler än förra året. Totalt är över 450 000 personer arbetslösa. Det motsvarar 8,8 procent arbetslöshet. För Malmös del sker ökningen från en avsevärt högre nivå och är i dagsläget 15,4 procent. Det finns anledning att tro att ökningen kommer att tillta under sommaren på grund av rådande student- och examenstider, kombinerat med att många av de varsel som lades i krisens inledningsskede nu övergår till uppsägningar i de företag som inte fullt ut lyckats anpassa sin verksamhet. Trots lokala och nationella stödpaket samt uppväxlingen av arbetsmarknadsinsatserna bedömer kommunledningen att kostnaderna för försörjningsstöd på grund av bland annat pandemin kommer att öka.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige besluta att arbetsmarknads- och socialnämnden tillförs 100 mnkr för att stärka arbetet med att få fler Malmöbor i arbete samt 250 mnkr för att anpassa ramen för försörjningsstöd.

Grönskötsel i egen regi och uppväxling av antalet arbetsmarknadsanställningar

Genom att drift- och underhållsarbete av stadens grönytor, gator och torg hädanefter helt ska bedrivas i egen regi, kan Malmö stad använda verksamheten som ett offensivt verktyg och skapa arbetstillfällen för Malmöbor som annars varit beroende av försörjningsstöd. Detta möjliggörs genom en överenskommelse mellan servicenämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden. Även personer som anställs i den tillkommande drift- och underhållsverksamheten ska komma från gruppen som idag uppbär försörjningsstöd. Därutöver ska verksamheten göra det möjligt för fler Malmöbor att bli självförsörjande genom olika typer av arbetsmarknadsanställningar.

400 fler kommunala sommarpraktikplatser för unga

Malmö stads sommarpraktikplatser för unga, Ung i sommar, är en viktig första kontakt med arbetslivet, i synnerhet för dem som saknar egna kontakter och nätverk. Trots att coronapandemin medfört att antalet praktikplatser i det privata näringslivet inte är så många som 2019, är det i år färre sökande unga som blir utan en praktikplats den här sommaren jämfört med ifjol. Detta är möjligt tack vare att stadens förvaltningar kraftigt utökar antalet platser. 400 fler Malmöungdomar får göra praktik i en kommunal verksamhet i sommar.

50 mnkr till socialt förebyggande insatser riktade till barn och unga samt arbete mot våld i nära relationer

I pandemins spår har stadens socialtjänst fått hantera kraftiga ökningar av orosanmälningar och institutionsplaceringar av barn som far illa. Det handlar om så mycket som 100 ytterligare anmälningar varje vecka jämfört med 2019. För en hel del är hemmet ingen trygg plats. I isoleringen ökar utsattheten – något som även gäller många kvinnor.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige besluta att ytterligare 50 mnkr tillförs arbetsmarknads- och socialnämnden för insatser på det socialt förebyggande området, varav 3 mnkr avsätts till kvinnojourerna att avropa vid behov.

Stöd till civilsamhället för arbete med särskilt utsatta grupper

För att säkerställa att personer i social eller ekonomisk utsatthet som vistas i Malmö under pågående pandemi ska kunna ges ett humanitärt stöd utifrån grundläggande behov föreslår arbetsmarknads- och socialförvaltningen att ett utökat ekonomiskt stöd ges till Fryshuset Skåne och Skånes Stadsmission. Fryshuset Skåne och Skånes Stadsmission har sedan tidigare upparbetade kontaktytor med målgruppen och god kännedom om målgruppens situation och behov. Organisationerna arbetar i nära samverkan med bland annat Röda Korset, Svenska Kyrkan och andra aktörer i civilsamhället med målgruppen.

Stödet syftar till att komplettera arbetsmarknads- och socialförvaltningens förmåga att klara förvaltningens tre viktigaste huvudområden med anledning av Covid-19: mat på bordet, tak över huvudet och undanröja fara för liv. Insatserna ska komplettera och inte konkurrera med, ersätta eller ta över ett lagstadgat kommunalt ansvarsområde.

Kommunledningen förordar att arbetsmarknads- och socialnämnden ska fördela 2 mnkr av det utökade kommunbidraget lika mellan Fryshuset Skåne och Skånes Stadsmission i syfte att avhjälpa nöd och ge humanitärt stöd till utsatta personer. Kommunledningen förordar också att kommunstyrelsen beviljar Skånes Stadsmission ett extra verksamhetsbidrag om 400 tkr för 2020.

Bättre villkor för omsorgen genom äldreomsorgslyft

Jämfört med många andra kommuner, även i Skåne, har Malmös äldreomsorg varit förhållandevis forskonad från smittoutbrott under coronapandemin. I dagsläget är det för tidigt att spekulera om orsakerna till denna positiva avvikelse. Samtidigt kan det konstateras att pandemin har satt fokus på en annars ofta undanskymd del av vår välfärd. En verksamhet som har satts på extraordinära prov under vårens händelser.

Regeringens beslutade Äldreomsorgslyft syftar till att stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Staten kommer under 2020 och 2021 att finansiera kostnaden för den tid den anställde är frånvarande på grund av studier. SKR och Kommunal har kompletterat regeringens satsning med en överenskommelse om att alla som deltar i Äldreomsorgslyftet erbjuds en fast anställning på heltid. Kommunledningen vill att Malmö stad tar vara på denna möjlighet fullt ut.

Stöd till föreningslivet

Coronapandemin har påverkat föreningslivet negativt på grund av de rådande restriktionerna. Föreningslivet i Malmö har drabbats av att kunna genomföra färre aktiviteter än vanligt med sämre ekonomi som följd. Marginalerna är små, arrangemang ställs in, medlemsintäkter minskar och stöd från sponsorer uteblir. Fritidsnämnden stöttar föreningslivet på bred front men behöver täcka upp de ökade kostnaderna som uppstår vid denna typ av extraordinära kriser. Utifrån situationen föreslås att Malmö stad avsätter resurser för tillfälligt ekonomiskt stöd till Malmös föreningsliv. Stödet bör vara ett komplement till övriga insatser från nämnden och andra eventuella stödåtgärder.

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige att tillföra fritidsnämnden 2 mnkr för att stödja de föreningar som drabbats av coronapandemin.

Oförutsedda händelser

För att kunna möta eventuellt ytterligare behov kopplade till Coronapandemin och den ekonomiska krisen finns det behov av en reserv för oförutsedda händelser

- Kommunledningen föreslår kommunfullmäktige att tillföra kommunstyrelsen 10 mnkr riktat mot kommunstyrelsens anslag för projekt och utredningar

Finansiering och beslut

Verksamheten i nämnderna har påverkats på olika sätt av den pågående coronaviruspandemin. I några verksamheter har pandemin inneburit minskade kostnader då planerade aktiviteter ställs in eller skjuts på framtiden. Statens beslut att ersätta sjuklönekostnader under april-juli har också medfört överskott i verksamheten. Skolnämnderna visar också ett överskott på grund av en lägre befolkning än vad som förutsattes i budgeten.

Därför kommer satsningarna ovan föreslås finansieras genom att kommunfullmäktige minskar kommunbidraget för 2020 för de nämnder som i *Ekonomisk prognos* prognostiserar ett överskott. Därtill kommer det att föreslås att skatteintäkter och generella statsbidrag, pensionskostnader, räntenetto och kostnader för kommungemensamma anläggningar budgeteras enligt senaste prognos, vilket också ger ett finansieringsutrymme.

För servicenämnden kommer det föreslås en ombudgetering motsvarande det överskott som nämnden redovisar exklusive kostnader för den inköpscentral som nämnden startat med anledning av Coronapandemin. Dessa kostnader förväntas täckas av det särskilt riktade statsbidraget för merkostnader inom hälso- och sjukvårdsverksamheten, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

För de generella statsbidragen kommer det föreslås en ombudgetering enligt senaste prognos för den del som *inte* avser överskott hänförligt till det särskilt riktade statsbidraget för merkostnader inom hälso- och sjukvårdsverksamhet. Det är i nuläget inte klart hur dessa medel kommer att fördelas till kommunerna, men statsbidraget kommer antingen gå direkt till berörda nämnder för att täcka deras kostnader eller tillföras kommunen centralt, för vidarefördelning till berörda nämnder.

Sammanfattningsvis innebär det en tillfällig ombudgetering för 2020 års budget enligt nedanstående tabell:

Budgetjustering	Minskat KB	Ökat KB	Summa
Kommunfullmäktige	-3,7		-3,7
Valnämnd	-0,2		-0,2
Överförmyndarnämnd	-0,3		-0,3
Kommunstyrelse	-15,0		-15,0
Kommunstyrelse projekt och utredningar		10,0	10,0
Servicenämnd	-26,6		-26,6
Teknisk nämnd	-56,7	4,0	-52,7
Stadsbyggnadsnämnd	-10,2		-10,2
Fritidsnämnd		2,0	2,0
Grundskolenämnd	-40,0		-40,0
Förskolenämnd	-55,0		-55,0
Arbetsmarknads- & socialnämnd		150,0	150,0
ASN - ekonomiskt bistånd		250,0	250,0
Skatter & generella bidrag	-59,0		-59,0
Räntor & utdelning	-14,0		-14,0
Personalomkostnader/pensioner	-74,0		-74,0
Anslag till förfogande	-58,3		-58,3
Lokaler & anläggningar	-5,0		-5,0
Minc		2,0	2,0
Summa	-418,0	418,0	0,0

Det betyder att kommunfullmäktige i samband med ärendet *Ekonomisk prognos* kommer föreslås besluta att justera budgetramarna i enlighet med tabellen ovan. Samt att kommunfullmäktige beslutar att ge gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden möjlighet att använda prognostiserat överskott för att påbörja arbetet med att utöka antalet platser inom den reguljära vuxenutbildningen under kommande år, samt stärka arbetet inom elevhälsan i gymnasieskolan

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

1. Kommunstyrelsen beslutar att de sex nämndinitiativen ska anses vara besvarade med vad som redovisas ovan.
2. Kommunstyrelsen beviljar Skånes Stadsmission ett extra verksamhetsbidrag om 400 tkr för 2020 med finansiering ur kommunstyrelsens anslag för projekt och utredningar.